

Vantaan Energia Oy
Peltolantie 27
01300 Vantaa

Arviointiohjelma 21.9.2020

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA, VAARALLISEN JÄTTEEN POLTTOLAITOS, VANTAAN ENERGIA OY, VANTAA

1. HANKETIEDOT JA YVA-MENETTELY

Vantaan Energia Oy on saattanut vireille vaarallisen jätteen polttolaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimittamalla Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman.

Arviointiohjelma ja arviointiselostus

Arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä, joita ympäristövaikutusten arvioimiseksi on tarpeen tehdä sekä siitä, miten arviointimenettely järjestetään.

Hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella arviointiselostuksen.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Vantaan Energia Oy, jossa hankkeen yhteyshenkilö on Matias Siponen. Arviointiohjelman on laatinut konsulttitoimenantona AFRY Finland Oy, jossa yhteyshenkilönä on Arto Heikkinen. YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan ELY-keskus, jossa yhteyshenkilönä on Annukka Engström.

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Vantaan Energia suunnittelee rakentavansa vaarallisia jätteitä termisesti käsittelevän laitoksen, jossa käsittelystä syntyvä lämpöenergia hyödynnetään energiantuotantoon. Sijoituspaijaksi on valikoitunut Vantaan Energian jätevoimalan tontit Långmossebergenissä.

Hankkeessa rakennetaan uusi vaarallisen jätteen polttolaitos, jossa vaarallisia jätteitä poltetaan rumpu-uunissa. Suunniteltu jätteenkäsittelymäärä on noin 45 000 tonnia vuodessa.

Hankkeen vaihtoehdot

YVA-menettelyssä arvioitavat vaihtoehdot ovat:

- VE0, eli 0-vaihtoehto: Hanketta ei toteuteta
- VE1: Vaarallisen jätteen polttolaitos rakennetaan Vantaan Långmossebergenissä sijaitsevalla jätevoimala-alueelle.

Hankkeen YVA-menettelyn tarve

Hankkeen YVA-velvoite perustuu ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain (252/2017) liitteen 1 kohtaan 11 a: vaarallisen jätteen käsittelylaitokset, joihin vaarallista jätettä otetaan poltettavaksi, käsiteltäväksi fysikaalis-kemiallisesti tai sijoitettavaksi kaatopaikalle, sekä sellaisen biologiset käsittelylaitokset, jotka on mitoitettu vähintään 5000 tonnin vuotuiselle vaarallisen jätteen määrälle.

Hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin, ohjelmiin ja menettelyihin

Vantaan Energian jätevoimalan laajennus on rakenteilla ja se on tarkoitus ottaa käyttöön syksyllä 2022. Kun tämä uusi jätteenpolttokattila otetaan käyttöön, jätevoimalan suurin sallittu polttokapasiteetti on vuodessa noin 600 000 tonnia vuodessa. Laajennukselle on myönnetty ympäristölupa 5.3.2020 (Nro 86/2020, Dnro ESAVI/19508/2019).

Jätevoimala-alueen itäpuolelle on suunnitteilla Remeo Oy:n jätteenkäsittelylaitos, jolle on myönnetty ympäristölupa 20.1.2019 (Nro 525/2019, Dnro ESAVI/12674/2019).

Jätevoimala-alueen luoteispuolelle suunnitellaan Ojangan linja-autovarikko, jonka määrä valmistua syksyllä 2021.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja päätökset

Hankkeen toteuttamiseen mahdollisesti tarvittavia lupia ja päätöksiä ovat tässä hankkeessa:

- ympäristölupa
- rakennuslupa
- lentoestelupa ja lentoestelausunto
- vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi
- muut luvat ja sopimukset
 - o jätevesien viemäriverkkoon johtamista koskeva sopimus
 - o kaukolämpöjohtojen ja sähköverkon edellyttämät luvat
 - o louhinta
 - o turvallisuus- ja kemikaaliviraston painelaiterekisteri

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelman vireilläolosta on ilmoitettu seuraavissa lehdissä: Vantaan sanomat, Helsingin Sanomat ja Hufvudstadsbladet.

Arviointiohjelma on kuulutettu ja ollut nähtävillä Uudenmaan ELY-keskuksen verkkosivuilla 23.9. -22.10.2020 ja tieto kuulutuksesta on ollut Vantaan ja Helsingin kaupunkien verkkosivuilla.

Arviointiohjelman painettu versio on ollut 23.9. - 22.10.2020 luettavissa:

- Vantaa-info, Tikkurila, Dixi, Ratatie 11, 2. krs, 01300 Vantaa
- Helsingin kaupungintalo, kirjaamo, Pohjois-Esplanadi 11-13, 00170 Helsinki
- Helsingin kaupunginkirjasto, Pasilan kirjasto, Kelloilta 9, 00520 Helsinki
- Uudenmaan ELY-keskus, Valvomo, Opastinsilta 12 B, 5. krs, Itä-Pasila, Helsinki

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus verkossa 30.9.2020. Tilaisuuden tallenne on katsottavissa toistaiseksi osoitteessa <https://vantaanenergia.videosync.fi/yva-30092020>

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt arviointiohjelmasta lausunnot Vantaan ja Helsingin kaupungeilta sekä näiden ympäristönsuojeluviranomaisilta ja Vantaan museoviranomaiselta, Uudenmaan liitolta, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Väylävirastolta, Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilta, Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymältä, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymältä, Fingrid Oyj:ltä, Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitokselta.

Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 14 lausuntoa ja 7 mielipidettä. Yksittäisten asukkaiden lisäksi mielipiteen jättivät seuraavat yhdistykset: Vantaan Omakotiyhdistysten Keskusjärjestö ry, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry, Sipoon Luonnonsuojelijat ry, Vaarala Seura ry ja Rajakylän Pientaloyhdistys ry.

Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteista

www.ymparisto.fi/VEvaarallisenjatteenpolttolaitosYVA

ja www.miljo.fi/VEfarligtavfallsforbranningMKB. Verkkosivuilla julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Seuraavissa kappaleissa on esitetty yhteenveto lausuntojen ja mielipiteiden pääsisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Katsottiin, että arviointiohjelma sisältää keskeisimmät vaikutusten arvioinnit. Arviointiohjelmassa on tunnistettu ja kuvattu vaikutusten tyyppisiä ja

19.11.2020

kokonaisuutta varsin kattavasti. Todettiin, että on hyvä, että alustavasti tunnistettuja vaikutusalueiden laajuuksia esitetään laajennettavaksi tarvittaessa, kun vaikutuksista saadaan arvioinnin myötä lisää tietoa. Kokonaisuudessaan arviointiohjelman painotuksia pidettiin hyvinä, ja katsottiin arviointiohjelmalla riittävänä pohjana arviointien tekemiseksi.

Tuotiin esille, että alueelta on olemassa jo paljon tietoa aiemmista ympäristövaikutusten arvioinneista sekä velvoitetarkkailuista, joten nykytilanne on hyvin tiedossa. YVA:ssa korostuukin riskien huolellinen arviointi. Lisäksi, kun toiminta sijoittuisi olemassa olevan voimalan ja tulevan laajennuksen viereen sekä alueelle, jossa on muitakin toimijoita, on yhteisvaikutusten arviointi tärkeää.

Ryhmähaastattelujen tekemistä pidettiin hyvänä osallistamistapana lähialueen asukkaille ja toimijoille.

Maankäyttö ja kaavoitus

Katsottiin, että kaavoitustilanne on kuvattu YVA-ohjelmassa oikein ja riittävällä tarkkuudella.

Todettiin myös, että arvioinnissa tulee nykytilan lisäksi ottaa huomioon myös suunniteltu maankäyttö. Laadittavassa arviointiselostuksessa tulee päivittää maankäyttötilanne, suunniteltu maankäyttö sekä vaikutukset maankäyttöön Helsingin yleiskaavan 2016, Östersundomin yhteisen yleiskaavan, valmisteilla olevan Helsingin maanalaisen yleiskaavan 2021 sekä Vantaan uuden yleiskaavan valmistelu- ja päätöstilanteen mukaisiksi. Helsinki valmistelee parhaillaan maanalaista yleiskaavaa 2021. Helsingin maanalaisen yleiskaavan kaavaluonnoksessa (kaupunkiympäristölautakunta 12.5.2020 § 264) on esitetyn polttolaitoksen mahdolliselle vaikutusalueelle Östersundomin alueelle Norrbergetiin osoitettu maanalainen jätevedenpuhdistamo ja teknisen huollon tunneleita. Tiedossa olevat tulevaisuuden mahdolliset hankkeet tulee riittävällä tavalla ottaa huomioon arvioinnissa.

Katsottiin, että maakuntakaavatilanne on kuvattu oikein ja riittävällä tavalla YVA-ohjelmassa. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt 12.6.2018 Östersundomin alueen maakuntakaavan, joka koskee myös hankkeen sijaintipaikkaa. Östersundomin alueen maakuntakaava on osa Uudenmaan toista vaihemaakuntakaavaa. Kaavasta valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen, joka hylkäsi valitukset marraskuussa 2019. Valtuuston päätös on nyt lain mukainen ja kaava on voimassa. Kaavasta on kuitenkin valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa käsittely on kesken. Östersundomin alueen maakuntakaavassa hankkeen sijaintipaikka on osoitettu jäte- ja energiahuollon alueeksi (EJ/EN).

Todettiin, että maakuntakaava ei ole voimassa oikeusvaikutteisen yleis- tai asemakaavan alueella, mutta se on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa niitä. Katsottiin, että hanke on voimassa olevan asemakaavan käyttötarkoituksen mukainen.

19.11.2020

Vaikutukset pohjaveteen

Tuotiin esille, että pohjaveteen ja sitä kautta talousveteen kohdistuvien vaikutusten arviointi on tarpeellista tehdä esitettyä laajemmalla alueella jätteiden luonteen vuoksi. Vaikka normaalitilanteessa laitoksen toiminnalla ei olisi vaikutuksia pohjaveteen tai talousveteen, on laitoksen häiriötilanteisiin varautumisen kannalta tarpeellista arvioida näitä vaikutuksia. Arvioitavan alueen laajuuden määrittelyssä tulee huomioida lähimmät vedenottamot ja mahdolliset yksityiset talousvesikaivot, joita saattaa sijaita alueen koillis- ja eteläpuolella. Lisäksi todettiin, että arviointiselostuksessa on tuotava esille mahdolliset vaikutukset Fazerilan pohjavesialueelle tai varmistettava arviointiohjelmassa esitetty etukäteisarvio, ettei vaikutuksia ole.

Jätevedet ja hulevedet

Laitosalueella syntyvät jätevesikuormat, niiden epäpuhtauspitoisuudet, käsittely ja purkaminen sekä vesistövaikutukset selvitetään. Todettiin, että arvioon on sisällytettävä riskitarkasteluna tilanne, jossa jätevesiviemäriin pääsee jäteveden käsittelyprosessia haittaavia tai jopa täysin lamauttavia aineita. Arviointiselostuksessa on esitettävä keinot tilanteen estämiseksi joko teknisenä varautumisena tai vastaanotettavan jätteen laadun rajaamisella, jotta ei pääse syntymään tilannetta, jossa Viikinmäen puhdistamon prosessi häiriintyy tai koko puhdistusprosessi estyy. Arviointiselostuksessa on niin ikään arvioitava jäteveden määrää suhteessa jätevesiverkoston kapasiteettiin.

Tuotiin esiin, että suunnittelussa tulee myös huomioida, että Vuosaaren rautatietunneli kerää yläpuolella olevasta kallioperästä vettä, joka päätyy ympäristöön käsittelemättömänä. Mikäli jätteenkäsittelylaitokselta päätyy maaperään ja sitä kautta tunneliin haitta-ainepitoisia vesiä, voi niistä aiheutua haittaa ympäristölle sekä haittaa tunnelin rakenteille ja työturvallisuudelle.

Melu- ja värinävaikutukset

Arviointityön osana tehdään melumallinnus, jossa huomioidaan myös yhteisvaikutukset lähialueen muiden melua aiheuttavien toimintojen kanssa. Värinän osalta arvioinnissa tarkastellaan rakentamisen aikaisista rakennustöistä sekä rakentamisen ja toiminnan aikaisista kuljetuksista aiheutuvia värinävaikutuksia. Todettiin, että esitetyt melumallinnus ja värinän arviointi ovat tarpeellisia.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Tuotiin esiin, että merkittävimmät ilmansaasteiden päästölähteet pääkaupunkiseudulla ovat liikenne, energiantuotanto ja tulisijojen käyttö. Suurin osa energiantuotannon päästöistä tulee voimalaitoksista. Huippu- ja varalämpökeskusten merkitys on pieni, koska niiden käyttö rajoittuu yleensä kylmiin kausiin. Energiantuotannon osuus HSY-alueen kokonaispäästöistä on merkittävä: 96 % rikkidioksidipäästöistä, vajaat puolet typenoksidipäästöistä ja 30 % hiukkaspäästöistä vuonna 2019. Energiantuotannon päästöt purkautuvat korkeista piipuista, joten ne leviävät

19.11.2020

laajalle alueelle eivätkä yleensä heikennä hengitysilman laatua. Katsottiin, että on hyvä, että jätevoimalan laajennuksen vaikutusarvioiteihin ollaan sisällyttämässä savukaasujen leviämismallinnus.

Pääkaupunkiseudun energiantuotantolaitosten ympäristöluvissa edellytetään ilmanlaadun tarkkailua. Tämä tarkkailu on vuodesta 1989 lähtien toteutettu yhteistarkkailuna osana HSY:n yleistä ilmanlaadun seurantaa pääkaupunkiseudulla. Seurannan sisältö on määritelty viisivuotuisissa yhteistarkkailusuunnitelmissa ja –sopimuksissa, ja se on sisältänyt voimalaitosten, vara- ja huippulämpökeskusten sekä jätevoimalan ilmanlaadun velvoitetarkkailun. Energialaitokset toimittavat myös päästötietonsa HSY:lle, joka raportoi ne ilmanlaadun vuosiraporteissaan. Nyt toteutetaan vuosille 2019–2023 hyväksytyä energiantuotantolaitosten ilmanlaadun yhteistarkkailun seurantasuunnitelmaa. Yhtenä seurantasuunnitelman vuotena mitataan energiantuotannon vaikutuksia ilmanlaatuun kiertävällä mittausasemalla, jonka tarkempi sijaintipaikka ja mitattavat komponentit määritellään erikseen. Lisäksi myös muiden HSY:n mittausasemien ja passiivikeräinkartoitusten tuloksia hyödynnetään energiantuotantolaitosten vaikutusten tarkkailussa.

Seurantaan sisältyy myös Uudenmaan alueen bioindikaattoriseuranta, joka tehdään noin viiden vuoden välein, viimeksi vuonna 2020. HSY mittasi ilmanlaatua Vantaalla jätevoimalan vaikutusalueella jatkuvatoimisella mittausasemalla vuonna 2015. Mittausasemalla seurattiin typen oksidien, pienhiukkasten, rikkidioksidin ja metallien pitoisuuksia. Mittauksilla selvitettiin jätteenpolton vaikutusta ilmanlaatuun. Mittausasema sijaitsee tausta-alueella Sotungissa, Rapuojantien ja Sotungintien risteyksessä, 700 metrin etäisyydellä Vantaan Energian jätevoimalasta. Mittausten perusteella jätevoimalla ei ollut vaikutusta typen oksidien, rikkidioksidin, hiukkasten tai raskasmetallien pitoisuustasoihin.

Katsottiin, että arviointiohjelmassa esitetty savukaasupäästöjen leviämismallinnus on tarpeellinen.

Jätteiden varastointi

Tuotiin esille, että arviointiselostuksessa on tarpeen kuvata selkeästi eri jätteiden varastointitapa ja -sijainti sekä kuinka suuria määriä vaarallisia jätteitä voidaan laitosalueella varastoida. Lisäksi on tarpeellista kuvata toimintatapa jätteiden varastoinnin ja tarvittaessa varavarastoinnin suhteen, jos syystä tai toisesta jätteen polttaminen keskeytyy pidemmäksi aikaa. Arviointiselostuksessa tulee yhdenmukaisesti kuvata sairaalajätteen käsittelytapa.

Jätejakeet

YVA-ohjelmassa on todettu, että laitokselle vastaanotetaan lajiteltuja ja esikäsiteltyjä vaarallisia jätteitä pääsääntöisesti Etelä-Suomen alueelta. Lisäksi ohjelmassa todetaan, että vaarallisen jätteen käsittelyn kapasiteetti ei tällä hetkellä riitä kotimaassa syntyvän vaarallisen jätteen käsittelyyn, joten vaarallista jätettä joudutaan viemään ulkomaille noin 120 000 tonnia vuosittain. Katsottiin, että YVA-selostusvaiheessa olisi tarpeen kuvata jätevirtojen nykytilanteen hallintaa tarkemmin, esimerkiksi kuljetusten

19.11.2020

näkökulmasta, koska niiden päästöt voivat muodostua suuriksi. Tarkempi nykytilan kuvaus parantaa vaikutusarvioinnin laatua ja auttaa myös hankkeen viestinnässä.

Esitettiin, että hankkeen lähtökohtina tulisi enemmän avata sitä, kuinka paljon nykyisin ulkomaille vietävistä jätteistä on polttokelpoista suunnitellussa vaarallisen jätteen polttolaitoksessa. Katsottiin, että erityisesti pääkaupunkiseudulla syntyvän vaarallisen jätteen käsittely lähellä syntypaikkaansa on perusteltua mm. kuljetuksesta syntyvien päästöjen vähentämiseksi.

Lisäksi todettiin, että mikäli vastaanotettavat jätteet luokitellaan vaarallisiksi kemikaaleiksi, niiden käsittelyn ja varastoinnin tulee täyttää Valtioneuvoston asetuksessa 856/2012 annetut vaatimukset ja ne tulee huomioida laitoksen toiminnan laajuutta arvioitaessa.

Tuhkat ja kuonat

Arviointiohjelman mukaan suurimmat jätevoimalassa syntyvät jäte-erät ovat palamisessa syntyvät tuhkat ja kuonat. Kuonia voidaan hyötykäyttää esimerkiksi maanrakennusaineena, mikäli niiden laatu sen sallii. Todettiin, että arviointiselostuksessa on tarpeellista tuoda esille missä ja miten tuhkien ja kuonien varastointi tapahtuu ja mihin ne loppusijoitetaan, mikäli hyötykäyttö ei ole mahdollista.

Esitettiin, että arvioinnissa voisi tarkastella sitä, minkälainen merkitys polttoaineen laadulla on jätteiden ja sivutuotteiden määrään ja laatuun. Katsottiin, että on hyvä, että arvioinnissa kuvataan myös toimet jätteiden sekä sivutuotteiden määrän minimoimiseksi.

Voimajohto

Hankealueen pohjoispuolelle, alle 150 metrin etäisyydelle, sijoittuu Fingrid Oyj:n Länsisalmi-Anttila 400 kilovoltin voimajohto. Ympäristövaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa tulee ottaa riittävästi huomioon em. voimajohto.

Vaikutukset ilmastoon

Todettiin, että vaikutuksia ilmastoon ja kasvihuonepäästöihin arvioidaan esittämällä arvio toiminnan aikaisista CO₂-päästöistä, erityisesti suhteessa nykytilaan. Lisäksi esitetään laskelmat liikenteen hiilidioksidipäästöjen määrästä. Katsottiin, että laskelmiin on otettava mukaan sivutuotteiden käsittelyn ja loppusijoituksen päästöt.

Hankkeen vaikutukset hiilidioksidipäästöihin ja merkitys jätevirtojen hallinnan kannalta tulee kuvata riittävällä tarkkuudella.

Nostettiin esiin, että tunnistettujen vaikutuskokonaisuuksien lisäksi olisi toivottavaa, että vaikutusarvioinnissa panostettaisiin erityisesti ilmastonmuutoksen hillintään liittyvää arviointia. Hankkeella on oletettavasti päästöjä vähentäviä vaikutuksia ja esimerkiksi YVA-ohjelmassa on todettu, että hankkeen toteuttaminen mahdollistaa maakaasun käytön

19.11.2020

vähentämisen, kun tarvittava lämpöenergia voidaan saada jätteiden poltosta.

Riskit sekä onnettomuus- ja häiriötilanteet

Katsottiin, että on tärkeää, että riskit arvioidaan huolellisesti. Onnettomuuksien vaikutukset laitoksen alueella ja laitosalueen ulkopuolelle tulee selvittää kattavasti. Onnettomuuksien vaikutusalueet tulisi määrittää seurausanalyysillä, jonka tulosten avulla voidaan määrittää toimenpiteet, joiden avulla haitallisia vaikutuksia on mahdollista ehkäistä, rajoittaa ja poistaa.

Todettiin, että käsiteltäessä vaarallisia jätteitä, voivat seuraukset mahdollisessa onnettomuus- ja häiriötilanteessa olla vakavammat kuin poltettaessa tavanomaisia jätteitä. Riskien tunnistamista, niiden estämistä ja niihin varautumista pidettiin tärkeänä joka tasolla niin kuljetuksissa, alueen liikennejärjestelyissä, jätteen varastoinnissa, polttoprosessissa ja savupäästöjen puhdistuksessa kuin vesien johtamisessakin.

Katsottiin, että arvioinnissa on syytä tunnistaa ja arvioida vaarallisten kemikaalien aiheuttamat onnettomuudet ja niiden vaikutusalueen (lämpösäteily, painevaikutukset ja terveysvaara. Esitettiin, että tarvittaessa onnettomuuksien vaikutusalueiden arvioinnissa tulee käyttää seurausanalyysijä. Todettiin, että onnettomuuden vaikutukset tulee huomioida tuotantolaitoksen sijoittamisessa sekä sijoituksessa tuotantolaitoksen alueella Valtioneuvoston asetuksen 856/2012 mukaisesti. Tuotiin esiin, että olemassa olevan jätevoimalaitoksen vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi on laajamittaista, jolloin laitosvalvonta kemikaalien osalta kuuluu turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Tukes on myöntänyt olemassa olevalle laitokselle luvan. Mikäli uusi polttolaitos tullaan toteuttamaan, muodostuu todennäköisesti toiminnallinen kokonaisuus, jolloin tuotantolaitoksen kemikaalimäärät tulevat kasvamaan. Toiminnallisen kokonaisuuden valvonta kuuluu laajamittaisissa laitoksissa Tukesille.

Jatkotyön kannalta tarpeellisten selvitysten mm. riskienarvioinnin ja seurausten vaikutusten selvittäminen kuuluu hankkeeseen ryhtyvälle. On myös huolehdittava siitä, että lupaviranomaisille varataan riittävästi aikaa lisäselvityksien ja niiden tulosten tarkasteluun.

Lisäksi huomautettiin, että rakentamisen aikana jätevoimalan alueella on työmaa, mikä voi aiheuttaa häiriötilanteita ja lisätä onnettomuusriskiä ja että myös tämä on kuvattava ja arvioitava YVA-selostuksessa.

Katsottiin, että onnettomuus- ja häiriötilanteita arvioitaessa tulisi arvioida vaikutukset sekä Vuosaaren rautatietunneliin että maantieliikenteeseen. Suunnittelussa siihen mahdollisesti liittyvine riskinarviointeineen sekä koko laitoksen elinkaaren aikaisessa toiminnassa tulee huomioida rautatietunnelin olevan ainoa ratayhteys Vuosaaren satamaan ja siten hyvin tärkeässä roolissa mm. Suomen vientiteollisuudelle.

19.11.2020

Vaikutukset liikenteeseen

Katsottiin, että esitetty ohjelmassa esitetty liikennevaikutusten arviointisuunnitelma on hyvä.

Huomautettiin, että hankealueen itäosan poikki kulkee Vuosaaren satamaan johtava rautatietunneli. Rautatietunneli tulee sisällyttää liikennettä koskevaan nykytilakuvaukseen ja esittää suunnitelmakartoilla. Lisäksi hanke ja sen vaatimat rakennustyöt on suunniteltava siten, ettei siitä aiheudu haittaa tai riskejä Vuosaaren rautatietunnelille tai tunnelissa liikennöinnille.

Nostettiin esille, että hankkeessa suunniteltujen louhintojen tarve, mahdollisen louhinnan taso ja louhinta-alueen sijoittuminen suhteessa rautatietunneliin tulee esittää YVA-selostuksessa ja huomioida arvioinnissa. Muistutettiin, että rautatietunnelin läheisyydessä louhittaessa, tulee louhintatöissä noudattaa Liikenneviraston ohjetta Louhintatyöt rautatien läheisyydessä ja että louhintasuunnitelmat tulee hyväksyttävä myös Väyläviraston kallioteknisellä asiantuntijalla. Muistutettiin myös, että jos kuljetusreitit tierakenteiden vahvistamiselle todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Mahdolliset räjäytykset on suoritettava junaliikenteen ehdoilla.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Nostettiin esille, että arviointiohjelman luvussa 5.8. ei ole mainittu maakunnallisesti arvokasta Länsisalmen kulttuurimaisemaa, joka sijaitsee alle kahden kilometrin säteellä suunnittelualueesta. Myös tämä alue tulee huomioida vaikutusten arvioinnissa.

Seurantaryhmä

Katsottiin, että seurantaryhmään kokoonpanossa tulisi olla edustus ainakin seuraavilta viranomaisilta: Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Vantaan kaupungin ympäristöterveydenhuolto

Yhteenveto mielipiteistä

Kaikissa mielipiteissä vastustettiin hanketta ja katsottiin, että ainoastaan 0-vaihtoehto on hyväksyttävissä. Perusteluina esitettiin mm. seuraavia näkökantoja:

- vaarallisten jätteiden polttolaitos muodostaa liian suuren riskin ja riskikeskittymän pienellä alueella, jonka vieressä on koko valtakuntaa palvelevaa elintarviketeollisuutta
- pohjaveden saastuminen
- alueen asukkaiden terveys vaarantuu
- ongelmatilanteiden (esim. tulipalo) aiheuttamat laskeumat asuinalueilla
- kaavoituksellinen tilanne on epäselvä ja asemakaavan kaavamerkintä ei ole riittävä ongelmajätteiden polttolaitokselle.

19.11.2020

- lähialueelle sijoittuu laajasti merkittäviä luontoarvoja, että hankkeen kaltaisen laitoksen sijoittaminen ei vastaa valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.
- laitos laajentaa melualueita erityisesti yöaikaan

YVA-ohjelmassa esitettyä aikataulua pidettiin aivan liian kireänä. Tuotiin esille, että aikataulu on liian lyhyt todellisten ympäristövaikutusten arviointiin etenkin luontovaikutusten kohdalla, joissa esitetty aikataulu ei mahdollista tarpeellisina pidettyjä, oikeana vuodenaikana tehtäviä luontokartoituksia.

Katsottiin, että YVA-selostuksessa tulee esittää teknisesti ja tieteellisesti perusteltuja selvityksiä, jotta arviointi on luotettavaa. Mielenpitoet ja ennusteet eivät riitä, eivätkä ole laillisesti päteviä.

Seurantaryhmän ensimmäisen kokoontumispäivän ajankohtaa kritisoitiin, koska se oli liian lähellä mielipiteiden jättöpäivää. Lisäksi esitettiin, että seurantar ryhmään olisi tullut kutsua laajemmin yksittäisiä lähialueen asukkaita ja, että yhteysviranomaisen tulee varmistaa tasapuolisuuden toteutuminen ryhmään valinnan osalta.

Lisäksi nostettiin esille, että YVA-ohjelmassa ei ole huomioitu Östersundomin alueen kaavoituksen keskeneräisyyttä. Katsottiin, että hanke on voimassa olevan kaavan vastainen ja, että YVA-prosessin vieminen eteenpäin epäselvässä kaavoitustilanteessa on kyseenalaista.

Vaihtoehdot ja sijainti

Katsottiin, että YVA-ohjelmassa olisi tullut esittää useampia vaihtoehtoja ja esitetyt kaksi vaihtoehtoa eivät ole riittäviä. Tuotiin esille, että hankkeessa tulisi arvioida myös muita sijaintivaihtoehtoja. Todettiin että mikäli eri raaka-aineiden kemiallinen sekä fysikaalinen vaikutus polttoprosessiin ja syntyviin jätteisiin poikkeavat toisistaan, ne tulisi esittää eri vaihtoehtoina. Lisäksi olisi tullut muodostaa vaihtoehtoja eri jättemääristä.

Katsottiin, että YVA-ohjelmassa on jätetty vastaamatta useisiin kysymyksiin, kuten valitun (poltto)tekniikan vaihtoehtoihin ja päästökaasun hiilen talteenottoon yhtenä vaihtoehtona.

Myös suunnitellun laitoksen kapasiteetti kyseenalaistettiin, koska se ei asiakirjojen mukaan vastaa tarvetta, joka Etelä-Suomessa vallitsee vaarallisten jätteiden käsittelytarpeelle. Mistä laitokselle vastaanotettavat vaaralliset jätteet tulisivat, kun hankkeen kapasiteetti on kaksi kertaa enemmän kuin tarve?

Katsottiin myös, että on kyseenalaista, että hanke sijoitetaan Vantaalle alueelle, jonka ympäristössä on tiheää asutusta ja runsas virkistyskäyttöpaine sekä paljon negatiivisia ympäristövaikutuksia aiheuttavia laitoksia jo ennestään. Suunnitellun laitoksen päästöille altistuu siten maksimaalisen suuri ihmisjoukko, mikä ei olisi tilanne, jos laitos sijoitettaisiin syrjemmäksi. Tuotiin esiin, että vallitsevat tuulet ovat kohti erittäin suosittua Sipoonkorven kansallispuistoa ja Sipoon asutuskeskittymiä ja esitettiin, että hankkeen sijoituspaikaksi tulisikin tutkia vaihtoehtoa, joka sijaitisi kauempana tiivistä asutuksesta, pohjoisempana, missä vaarallisen

19.11.2020

jätteen käsittelylle lienee myös tarvetta. Katsottiin, että Riihimäen käsittelylaitos tyydyttää Eteläisen Suomen tarpeen. Todettiin, että sopivinta sijoituspaikkaa tulee tutkia jätteen käsittelyn läheisyysperiaatteen ja toisaalta inhimillisen päästöaltistuksen minimoinnin näkökulmasta ja sijoituspaikalle tulee YVA-lain hengen mukaisesti miettiä useampia vaihtoehtoja.

Yhteisvaikutukset

Todettiin, että yhteisvaikutukset muiden alueelle toimivien hankkeiden (nykyinen jätevoimala, Ruduksen Länsisalmen betoni- ja tiilijätteen kierrätystoiminnot, Ruskon Betonin Vantaan betoniasema) kanssa tulee selvittää erityisen tarkasti ja ettei tämän tyyppistä selvitystä ei ole aiemmin tehty.

Katsottiin, että yhteisvaikutusten selvitykset ovat puutteellisia ja, että suunnitellut uudet toiminnot lisäävät ympäristöriskejä alueella. Tuotiin esille, että Vantaan pikaraitiotiehanke myötä lähialueelle kaavoitetaan runsaasti lisää asuntoja, jolloin mahdollisen onnettomuuden tai päästön sattuessa, erittäin merkittävä määrä ihmisiä altistuu vaaralle.

Vaikutukset pinta- ja pohjavesiin

Tuotiin esille, että vesistövaikutukset on huomioitava kattavasti ml. vanhat saastuneet pohjavedet ja laskeuman vaikutus kaikilta Vantaan Energian laitoksilta ja ympäristöstä. Esitettiin, että vesipäästöjen vaikutukset Natura-alueisiin purojen alajuoksuilla on selvitettävä.

Todettiin, että vesien käsittelyssä syntyneet raakavedet, puhdistustoimenpiteet ja niiden teho sekä puhdistettujen vesien laatu on selvitettävä. Lisäksi veden puhdistuksessa syntyvät jätteet on seikkaperäisesti selvitettävä. Katsottiin, että hulevesien ja muiden vesien laatu on selvitettävä kattavasti suhteessa komponentteihin laskettuna ja lisäksi on selvitettävä viemäroitävien vesien kokonaisuus. Katsottiin, että jätevesilaitoksen ympäristöluvan mukaiset aineet ja muut vesissä esiintyvät luvanvaraiset aineet pitoisuuksiensa on selvitettävä hankealueelta viemäroitävissä vesissä. Luvittamattomat aineet on selvitettävä suhteessa ympäristölaatuunormeihin ja raja-arvoihin sekä puhdistamon vedessä että lietteissä sekä suhteessa puhdistamon prosessien mahdolliseen häiriintymiseen.

Nostettiin esille huoli hankkeen vaikutuksista pohjaveteen. Tuotiin esille, että YVA-ohjelmassa ei huomioida riittävästi Fazerilan pohjavesialuetta ja tyydytään pohjavesivaikutusten osalta viittaamaan vuonna 2009 suoritettuihin mittauksiin: "Mittausten perusteella laitosalueen pohjavedet eivät voi virrata Fazerilan pohjavesialueelle tai Valion vedenottamolle, sillä Fazerilan pohjavesialueen itäosan pohjavedenpinnan taso on korkeammalla kuin jätevoimalan alueella." Vaadittiin, että hankkeen ympäristövaikutuksia selvitettäessä, on tehtävä uudet, ajantasaiset pohjavesiselvitykset ja arvioitava riskit. Todettiin myös, että jos alueen pohjavesissä havaittujen haitta-aineiden pitoisuudet ovat jo entuudestaan olleet koholla, sitä suuremmalla syyllä uuden hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota haitta-aineiden

19.11.2020

pitoisuuksiin asianmukaisin selvityksiin ja riskinarviointiin, kun kyse on vaarallisista aineista. Nostettiin esille, että on huomioitava, että ympäristönsuojelulain 17 §:ssä säädetty pohjavesien pilaamiskielto on ehdoton kun YVA-ohjelmassa kuitenkin viitataan siihen, että pohjavesi on jo alueella aiemmin toimivien hankkeiden johdosta pilaantunut. On selvítettävä mistä pilaantuminen johtuu ja ryhdyttävä toimienpiteisiin asian tilan korjaamiseksi. On tärkeää selvittää ajankohtaisilla mittauksilla mikä on alueen pinta- ja pohjavesien täsmällinen tila ja mitä Vantaan Energia tekee pohjaveden pilaantumisen korjaamiseksi? Todettiin, että YVA-selostuksesta tulisi selvittää, mikä on laskeuman pitkäaikainen vaikutus pohjavesiin suurimman laskeuman alueella ja huomioida kaikki haitta-aineet.

Luontovaikutukset ja viheryhteydet

Todettiin, että hankealueen läheisyydessä, sen vaikutusalueella, sijaitsee useita arvokkaita luontokohteita, mukaan mukien luonnonsuojelualueet ja virkistyskäyttöön tarkoitettut alueet. Edellytettiin, että Ojangan tikkametsän ja perhosniittyjen ja -ketojen, Ojangan ulkoilumetsän ja Stenkullan varpushaukkametsän, Sipoonkorven kansallispuiston, Långmossenin rämeen sekä Fazerilan soiden osalta on tehtävä riittävät koko maastovuoden käsittävät luontoselvitykset. Ojangan tikkametsän osalta YVA-ohjelmassa esitetty raja on liian suppea, sillä tikkametsä ulottuu laajemmalle Ojangan ulkoilumetsään. Esitettiin, että laitoksen laskeuman sekä pinta- ja pohjavesiin tulevien päästöjen vaikutukset laho- ja savuosammaleeseen ja muihin hankkeen vaikutusalueella eläviin uhanalaisiin lajeihin on selvítettävä. Lisäksi katsottiin, että onnettomuustilanteessa luonnonsuojelualueiden ja Natura-alueiden suojeluarvot voivat vaarantua.

Nostettiin esille, että luontovaikutusten ohella on erityisen tärkeää huomioida jo YVA-menettelyvaiheessa riittävien ekoyhteyksien ja viherkäytävien varmistaminen ja, että hankkeen vaikutukset ekologisen yhteyden häiritsemiseen ja katkaisemiseen kaikkien hankealueen laitosten osalta on selvítettävä. Todettiin, että näiltä osin hankkeen YVA-ohjelma on puutteellinen ja vaatii täydennystä, koska ohjelmassa on kokonaan jätetty huomioimatta alueella kulkeva viherkäytävä, jonka Helsingin hallinto-oikeus huomioi Östersundomin kumottua yleiskaavaa koskevassa päätöksessään.

Vaikutukset ilmanlaatuun

Nostettiin esille, että YVA-prosessin aikana tulee perusteellisesti tutkia laitoksen päästöjen vaikutusta jo ennestään teollisuuden ja liikenteen päästöillä kuormitetun alueen ilmanlaatuun. Todettiin, että YVA-ohjelmasta ei selviä mikä on ilmapäästömallituksesta seuraava laskeuma eri haitta-aineille laitoksen ympäristössä ja, että laskeuman tarkkailuun tarvitaan kattavasti lähialueille eri menetelmiä. Katsottiin, että nykyinen laskeuma on selvítettävä.

Katsottiin myös, että ohjelmassa mainitun neljän päästötyypin lisäksi myös muita mahdollisia savukaasuihin päätyviä epäpuhtauksia ja näiden poistoa tulisi tarkastella. Lisäksi nostettiin esille, että koska ympäristövaikutusten arvioinnissa ei mainita letkusuodattimien lisäksi sähkösuodatinta hiukkasille,

19.11.2020

on arvioitava, että sitä ei tarvita, vaikka se onkin käytetty teknologia savukaasujen jälkikäsittelyssä.

Savukaasujen käsittelyn ja puhdistuksen osalta katsottiin, että tulee esittää, mikä on polttoprosessin ja puhdistusprosessin teho orgaanisten aineiden suhteen ja missä määrin ja mitä orgaanisia yhdisteitä pääsee prosessista läpi normaali-, häiriö- ja poikkeusoloissa.

Lisäksi esitettiin, että typpipäästöjen ja muiden kemiallisten päästöjen terveysvaikutukset tulisi esittää rahassa mitattuina ns. IHKU-mallilla. Nostettiin esille, että tässä on kiinnitettävä erityistä huomiota seuraaviin aineisiin: elohopea, kadmium, tallium, lyijy, beryllium, arseeni, nikkeli, klooriyhdisteiden (ml. HCl yksilöitynä), fluoriyhdisteiden (ml. HF yksilöitynä), bromiyhdisteiden (ml. HBr yksilöitynä, fluffin yms palontorjuntakemikaaleista), ja orgaanisten päästöyhdisteiden pitoisuudet ml. PAH, AOX, dioksiinit ja furaanit.

Vaikutukset liikenteeseen

Todettiin, että Vantaan jätevoimalan sekä laajemmin Kehä III:n ja Porvoonväylän ympäristöt ovat jo nykyisellään erittäin vilkkaasti liikennöityjä. Hankkeen myötä jätevoimala-alueen liikennemäärien ennustetaan kasvavan huomattavasti entisestä. Kun jätevoimalan nykytoiminnan mukainen liikennemäärä on noin 170 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa, se tulisi jätevoimalan laajennuksen ja vaarallisen jätteen polttolaitoksen rakentamisen myötä olemaan noin 240 raskasta ajoneuvoa vuorokaudessa. Esitettiin, että YVA-ohjelmassa tulee vastata kysymykseen siitä, miten näin suuri liikennöinnin määrän nousu sopeutuu jo ennestään vilkkaasti liikennöityyn alueeseen. Lisäksi todettiin, että kun kuljetukset tulevat sisältämään vaarallisia jätteitä (VAK), on selvää, että YVA-ohjelmassa on selvitettävä turvallisuuskäytännöstä, mitkä hankkeen riskit ja vaikutukset ympäröivälle liikenteelle ovat ja mitä uusia liikennejärjestelyjä hankkeen toteutuminen vaatii. Katsottiin, että näiden lisäksi on selvitettävä mitkä ovat hankkeeseen liittyvän liikenteen onnettomuuksien terveys- ja ympäristöriskit ja miten näihin on varauduttu onnettomuusriskisuunnittelussa. Katsottiin, että liikenteen turvallisuuskäytännön lisäksi on ehdottoman tärkeää vastata tunkeutumisen, terrorismin ja muun rikollisuuden aiheuttamiin turvallisuusriskeihin ja esittää YVA:ssa miten esimerkiksi sabotaasin ja terrorismin riskeihin varaudutaan.

Käsiteltävät jätteet ja niiden käsittely

Kyseenalaistettiin laitoksen kapasiteetti ja epäiltiin, onko tarkoituksena tuoda vaarallista jätettä ulkomailta. Todettiin, että vaaralliset jätteet pitäisi käsitellä ilman muuta läheisyysperiaatteen mukaisesti lähellä tuotantoalueita ja, että YVA-ohjelmasta tulee selkeästi käydä ilmi, mistä vaarallinen poltettavaksi tarkoitettu jäte on peräisin ja kuinka kaukaa sitä tullaan kuljettamaan.

Nostettiin esille, että YVA-ohjelmasta ei käy selkeästi ilmi eri raaka-aineiden näytteidenotto- ja analysointisuunnitelmat. Lisäksi jätteistä ja sivutuotteista esitettiin useita tarkkoja kysymyksiä, joiden osalta katsottiin että YVA:ssa

19.11.2020

tulee vastata niihin. Todettiin, että pelkät jättekoodit eivät ole riittäviä vaarallisen jätteen käsittelyssä ja poltossa, vaan koodien lisäksi tarvitaan myös fraktioiden alkuperä ja prosessit sekä mahdollisimman kattava epäorgaanisten ja orgaanisten aineiden karakterisointi. Ylipäänsä jäteaineiden luokittelusta ja luonteesta katsottiin tarvittavan merkittävästi lisää tietoa. Todettiin, että jätteaineet on määriteltävä tarkasti.

Riskit

Riskien osalta esitettiin huoli alueen laitosten mahdollisista dominoivaikutuksista ja todettiin, että laitoksen Seveso-direktiivin mukainen konsultaatiovyöhyke tulisi esittää YVA-selostuksessa. Esitettiin, että Alueen laitosten Tukesin kemikaali- ja turvallisuus selvitykset sekä suunnitelmat ja ohjeet suuronnettomuuksiin varautumiseksi tulisi esittää YVA-ohjelman liitteinä.

Mielipiteissä nostettiin esille, että YVA-selostuksessa on tarkennettava laadunvalvontaa koskevia kysymyksiä, kuten sitä, miten laitokselle tulevan jätteen laatu tarkistetaan ja mitä riskejä valvontaan liittyy laitokselle tulevien jätteiden haitta-aineiden suhteen. Lisäksi kysyttiin esimerkiksi, miten laitoksella huomioidaan kuluttajalajittelussa syntyvät virheet ja voiko vaarallisissa jätteissä olla väärille teille joutuneita räjähteitä.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 3§:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset. Arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelma on selkeä ja hyvin laadittu.

Arviointiohjelmassa on arvioitu, että keskeisimpiä vaikutuskokonaisuuksia ovat polttoaineiden hankinta, kuljetus ja käsittely, sivutuotteiden käsittely ja loppusijoitus, savukaasupäästöt sekä ihmisiin kohdistuvat vaikutukset. Yhteysviranomaisen katsoo, että arvio on tässä vaiheessa perusteltu. Ohjelmassa esitetty alustava arviointiasteikko vaikutusten merkittävydestä on selkeä.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi seuraaviin seikkoihin on syytä kiinnittää huomiota arviointimenettelyssä, selvitysten tekemisessä ja arviointiselostuksen laadinnassa.

Hankkeen vaihtoehdot

Useassa mielipiteessä tuotiin esille, että hankkeessa olisi syytä tutkia useampia vaihtoehtoja mm. käsiteltävän jätteen määrän suhteen. YVA-ohjelmassa on lyhyesti todettu, että hankkeelle tutkittiin muita sijoituspaikkavaihtoehtoja. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaihtoehtojen muodostamista on syytä kuvata laajemmin ja perustella esimerkiksi suunnitellun laitoksen mitoitusta tarkemmin. Sinällään vaihtoehtojen määrä on riittävä.

Hankkeen aikataulu

Useassa mielipiteessä kritisoitiin hankkeen tiukkaa aikataulua. Sekä hankealueella että sen välittömässä läheisyydessä on lähivuosina toteutettu ympäristövaikutusten arviointimenettelyitä (Vantaan Energia Oy, jätevoimalan laajennus 2019, Remeo Oy, kierrätysmateriaalien käsittelylaitos 2019). Lisäksi alueen toimintaa tarkkaillaan laaja-alaisesti eri seurantaohjelmien kautta. Yhteysviranomainen katsoo, että alueen nykytilan olosuhteet tunnetaan hyvin ja tältä osin tavallista nopeampi aikataulu on mahdollinen, kunhan itse hankkeeseen liittyvät selvitykset ja mallinnukset ehditään tehdä aikataulun puitteissa.

Ympäristön nykytila ja tunnistetut ja arvioitavat ympäristövaikutukset

Kaavoitus

Kaavoitusta koskevassa osiossa on esitetty Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan (Östersundomin maakuntakaava) olevan lainvoimainen. Uudenmaan ELY-keskus on valittanut Helsingin hallinto-oikeuden tekemästä päätöksestä Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Östersundomin alueen maakuntakaava on vielä tällä hetkellä valituksenalainen. Yhteysviranomainen katsoo, että kaavoituksen tilanne tulee tarkentaa arviointiselostukseen.

Alueella on myös valituksenalainen Östersundomin yhteinen yleiskaava sekä vireillä Vantaan yleiskaava, jonka valtuustokäsittely on tavoiteaikataulun mukaan joulukuussa. Aineistossa puhutaan vielä (s.43) Östersundomin alueen yleiskaavaluonnoksesta. Kaava on hyväksytty ja valituksenalainen. Uusimaakaava on hyväksytty ja siitä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen.

Hanke on voimassa olevan asemakaavan mukainen. Vaikka toiminta sinällään ei tarvitsisi kaavojen muuttamista, on asiakirjoissa ja vaikutusten arvioinnissa pysyttävä ajan tasalla alueella kulloinkin voimassa olevasta kaavasta ja niiden ohjausvaikutuksesta.

Liikenne

Lähtökohtaisesti arviointiohjelmassa esitetyt liikenteeseen ja liikennejärjestelmään kohdistuvien vaikutukset selvitykset ja arvioinnit ovat hyviä. Yhteysviranomainen katsoo, että selvityksiä ja arviointia tulee täydentää Vuosaaren johtavan rautatietunnelin osalta Väyläviraston lausunnossaan esittämällä tavalla. Myös liikenneturvallisuuteen ja mahdollisiin riski- ja onnettomuustilanteisiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Pintavedet ja kalataloudelliset vaikutukset

Arviointiohjelmassa on esitetty riittävästi hankkeen toiminnan aikaista prosessi-, jäte- ja hulevesien käsittelyä sekä vesistövaikutusten arviointia. Ohjelman mukaan hankealueen puhtaat hulevedet johdetaan avo-ojaan. Likaiset hulevedet ja prosessin jätevedet johdetaan jätevedenpuhdistamolle

19.11.2020

tai polttoon. Hankkeen vaikutus lähialueen pintavesiin voidaan arvioida vähäiseksi.

Arviointiselostuksessa tulee vaikutusarvioinnin lisäksi esittää alueen nykyiseen pintavesien tarkkailutietoon perustuva purkuvesireittien laadun kuvaus. Lisäksi on suositeltavaa kuvata pintavesien purkureiitit hankealueelta kartalla. Rakentamisen aikaisten vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös kallion louhinnasta aiheutuvat typpipäästöt pintavesiin.

Mikäli vesienkäsittely perustuu esitettyyn ratkaisuun, ei toiminnasta todennäköisesti synny merkittäviä kalataloudellisia vaikutuksia, eikä niitä tarvitse arvioida YVA-selostuksessa nyt ohjelmassa esitettyä tarkemmin. YVA-selostuksessa olisi kuitenkin hyvä esittää tarkemmin rakentamisen aikaisen vesistökuormituksen hallinta (etenkin kiintoaine ja sameus).

Suunniteltu jätteen polttolaitos sijoittuu Krapuojan valuma-alueelle. Krapuojaan on istutettu mm. taimenta ja meritaimen mahdollisesti nousee puroon lisääntymään. Puroon todennäköisesti myös nousee merestä kevätkutuisia kaloja lisääntymään. Tämän takia puroa voidaan pitää kalataloudellisesti tärkeänä eikä kuormitus Krapuojaan saisi lähtökohtaisesti nykyisestä kasvaa. Mikäli hankkeen seurauksena Krapuojan kuormituksen arvioidaan kuitenkin lisääntyvän (ainepitoisuudet, lämpökuorma, virtaamamuutokset), tulee puron kalaston ja myös rapujen nykytila selvittää tarkemmin, sekä arvioida toiminnan vaikutukset kaloihin ja rapuihin tarkemmin YVA-selostuksessa. Lisäksi samassa yhteydessä tulee esittää toimenpiteet kalataloudellisten vaikutusten vähentämiseksi.

Pohjavedet

YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankkeen arvioitavat vaikutukset maaperään ja kallioperään sekä pohjaveteen. Esitetyt arviointimenetelmät ja käytettävät lähtötiedot ovat riittävät. Arviointiselostuksessa on kuitenkin hyvä tuoda esille mahdolliset vaikutukset Fazerilan pohjavesialueeseen tai perustella selkeästi miksi niitä ei synny.

Maaperä-, kallioperä- ja pohjavesivaikutusten tarkastelualueen laajuudeksi on esitetty 0,5 km etäisyys laitoksesta. Yhteysviranomaisen katsoo, että tarkastelualueen laajuutta tulisi pohjavesien osalta laajentaa vähintään nykyisen toiminnan tarkkailualueen laajuiseksi. Mahdollinen täydentävä kaivokartoitus voidaan toteuttaa ympäristöluvan hakemisen yhteydessä.

Viheryhteystarve ja luontoarvot

Yhteysviranomaisen on Remeo Oy:n hanketta koskevassa perustellussa päätelmässä todennut, että ”*ekologisen yhteyden toimivuus Porvoonväylän pohjois- ja eteläpuolisten alueiden välillä tulee jatkossa huomioida alueen kaavoissa ja tiesuunnitelmassa. Mikäli Remeo Oy:n hankkeen jatkosuunnittelussa ilmenee, että Porvoonväylän alikulun (Långmosseninkuja) kautta kulkevan ekologisen yhteydreitin säilyttäminen on mahdollista, tulee reitti säilyttää rakentamisen yhteydessä.*” Nyt käsiteltävä hanke sijoittuu olemassa olevalle laitosalueelle, jonka käyttötarkoitus on määritelty asemakaavalla. Mielipiteissä esille tuotu viheryhteys sijoittuu hankealueen itäpuolelle. Yhteysviranomaisen katsoo,

19.11.2020

että arvioinnissa on silti syytä yleispiirteisesti arvioida tämän hankkeen toteutumisen vaikutusta alueen ekologisiin yhteyksiin.

Hanke sijoittuu alueelle, joka on kokonaisuudessaan voimalaitoskäytössä. Mahdolliset vaikutukset luontoarvoihin ovat siis välillisiä ja liittyvät ilman tai veden epäpuhtauksiin. Lähtökohtaisesti näitä päästöjä pyritään suitsimaan lupamääräyksissä ja niitä seurataan laajasti. Nämä välilliset vaikutukset luontoarvoihin on kuitenkin syytä huomioida erityisesti riskeissä sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden kuvauksissa.

Melu

Meluselvityksessä tulee esittää uuden toiminnan aiheuttama melun leviäminen yksinään, sekä mahdollisten meluntorjuntatoimien vaikutus melutasoon erikseen. Lisäksi laskennoissa tulee selvittää koko laitospäätöksen aiheuttama melu lähiympäristössä yksinään, sekä yhdessä kaikkien alueen melulähteiden kanssa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että koska laitos on uusi, tulee sen suunnittelun lähtökohtana olla se, että uuden toiminnan aiheuttama melu ei merkittävästi nosta laitospäätöksen melutasoa ja lisää melun leviämistä lähiympäristöön nykyisestä. Samoin laitevalinnoilla tulee pyrkiä siihen, että niistä ei aiheudu ympäristöön kapeakaistaista eikä pienitaajuisia melua.

YVA:ssa tärinävaikutuksia arvioidaan rakentamisen ajalta. Myös melua on syytä tarkastella rakentamisen aikana, jos voidaan olettaa, että melusta aiheutuu häiriötä lähialueen asukkaille tai alueidenkäytölle.

Päästöt ilmaan ja niiden vaikutukset ilmanlaatuun

Yhteysviranomaisen katsoo, että ilmaan joutuvat päästöt ja niiden leviäminen ovat yksi merkittävimmistä vaikutuksista tässä hankkeessa. Niiden osalta on tärkeää, että esitetään mahdollisimman laajasti haittavaikutusten lieventäminen eli se, miten varmistetaan, ettei savukaasuissa ole haitallisia pitoisuuksia vaarallisia aineita. Samoin seuranta ja poikkeustilanteisiin varautuminen tulee kuvata huolella.

Rakentamisen aikaiset vaikutukset

Yhteysviranomaisen katsoo, että on hyvä, että rakentamisen aikaisia vaikutuksia tarkastellaan omana kokonaisuutenaan, sillä ne poikkeavat ajalliselta kestoaltaan ja osittain myös muilta piirteiltään laitoksen käytön aikaisista vaikutuksista. Myös rakentamisen aikaiset riskit laitosalueen toimintaan on syytä kuvata.

Rakennustyöt sisältävät myös kallion louhintaa ja mahdollisesti louheen murskausta ja myös tämä asia tulisi kuvata selostuksessa ja arvioida louhinnan ja mahdollisen murskauksen vaikutuksia. Lisäksi tulee esittää, mitä lupia rakentaminen ja louhinta / murskaus vaatii ja lisätä ne hankkeen edellyttämiä lupia yms koskevaan kohtaan.

19.11.2020

Hankkeen edellyttämät luvat, suunnitelmat ja päätökset

Yhteysviranomaisen muistuttaa, että maa-aineslakia ei sovelleta rakentamisen yhteydessä irrotettujen ainesten ottamiseen ja hyväksikäyttöön, kun siihen on viranomaisen lupa tai hyväksymä suunnitelma. Tällainen lupa on esim. rakennuslupa tai toimenpidelupa. Lainvoimainen kaava ei ole maa-aineslaissa tarkoitettu viranomaisen lupa tai hyväksymä suunnitelma.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavaan toimintaan, josta säädetään ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukossa 2, on oltava lupa (ympäristölupa) (YSL 27 §).

Kohta 7 c) Kivenlouhimo tai sellainen muu kuin maarakennustoimintaan liittyvä kivenlouhinta, jossa kiviainesta käsitellään vähintään 50 päivää.

Kohta 7 e) Kiinteä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus tai sellainen tietylle alueelle sijoitettava siirrettävä murskaamo tai kalkkikiven jauhatus, jonka toiminta-aika on yhteensä vähintään 50 päivää.

Eli ympäristölupaa louhintaan ei vaadita, kun louhinta liittyy maarakennustoimintaan. Ympäristölupaa ei myöskään vaadita murskaukselle, mikäli murskaus suoritetaan alle 50 päivässä (silloin murskauksen voi tehdä ympäristönsuojelulain 118 §:n tarkoittamalla ”Melua ja tärinää aiheuttava tilapäisen toiminnan ilmoituksella”, ns. ”meluilmoitus”.

Riskit ja onnettomuus- ja häiriötilanteet

Yhteysviranomaisen katsoo, että riskitarkastelut tulee tehdä mahdollisimman laajoina. Riskien sekä onnettomuus- ja häiriötilanteiden mahdolliset vaikutukset tulee kuvata niin laitoksen alueella kuin lähialueilla.

Arvioinnissa on syytä alustavasti arvioida, muodostuuko alueelle mahdollisesti kemikaaliturvallisuuksäädösten mukainen toiminnallinen kokonaisuus.

Polttomateriaalin varastointi ja käsittely

Arviointiselostuksessa tulee kuvata jätteiden varastointitavat ja varastoinnin sijainti jätelajeittain sekä niihin liittyvät toimenpiteet ja toimintatavat. Eri jätelajien käsittely tulee kuvata yhdenmukaisesti.

Alustavasti on myös syytä kuvata, minkälaisia laadunvarmistusmenetelmiä jätemateriaalin vastaanottamisessa käytetään ja minkälaisia riskejä toimintaan tältä osin liittyy.

Jätevirrat ja jätejakeet sekä tuhkat ja kuonat

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa on syytä kuvata laajemmin vaarallisen jätteen jätevirtojen nykytilannetta ja jakaumaa, jotta hankkeen tarvetta ja mitoitusta voidaan perustella paremmin. Arviointiohjelmassa on esitetty, että laitoksen toiminta ei vaadi

19.11.2020

polttomateriaalin tuontia ulkomailta; tätä on syytä avata ja perustella enemmän.

Myös tuhkien ja kuonien laatu ja jatkokäsittelytavat ja -vaihtoehdot on syytä kuvata riittävällä tarkkuudella.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Ohjelmassa esitettyä lähtötilannetta on syytä tarkentaa selostusvaiheeseen niin, että Länsisalmen maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema huomioidaan.

Ilmastovaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelman sisältö luo lähtökohdat onnistuneelle hankkeen ilmastovaikutusten arvioinnille ja merkittävien ilmastovaikutusten tunnistamiselle, vaikka siinä on myös vaikutusarvioinnin näkökulmasta täsmennyksiä vaativia kohtia.

YVA-ohjelman aluerajaus pääosin polttolaitoksen alueella tapahtuviin toimintoihin on perusteltu. Laitosalueen ulkopuolisen toiminnan osalta arvioidaan rakentamis- ja toimintavaiheen aiheuttamaa liikennettä. Rakentamisen aikaisten ilmastovaikutusten arviointiin on kuitenkin syytä sisällyttää rakentamistoiminnan työmaatoimintojen ja työkoneiden suorien kasvihuonekaasupäästöjen lisäksi käytettyjen rakennusmateriaalien välilliset ilmastovaikutukset. Polttolaitoksen suunnittelun sijaintipaikan vuoksi hiilinielun menetystä ei tarvitse tarkastella.

Ilmastovaikutusten arvioinnissa ja sen tulosten esityksen rakenteessa on olennaista, että se tuo esiin tehdyn arvioinnin ja sen tulokset VE0- ja VE1-vaihtoehdolle, arviointiin liittyvät lähtöoletukset, laskentamenetelmät ja epävarmuustekijät sekä hankkeen haitallisten ilmastovaikutusten ehkäisy- tai lieventämistoimenpiteet. Ilmastovaikutusten arviointi on tehtävä kaikille YVA-ohjelmassa esitetyille vaarallisten jätteiden polttolaitosten toteutusvaiheille, jotka ovat rakentaminen, käyttö ja käytöstä poisto. Vaikka polttolaitoksen rakentamisen ja toiminnan aikaisten raskaan liikenteen ja henkilöliikenteen kuljetusten kasvihuonekaasupäästöt arvioidaan liikenteen tarkastelun yhteydessä, ne on syytä esittää myös ilmastovaikutusten arvioinnissa.

Vaarallisen jätteen poltosta syntyvien kasvihuonekaasupäästöjen määrä riippuu poltettavan jätteen koostumuksesta. Käytetyt laskentatavat ja -parametrit on määriteltävä selkeästi YVA-selostuksessa. Erityisesti on perusteltava, jos arvioinnissa käytetään muita kuin Tilastokeskuksen polttoaineluokituksen mukaisia vaarallisen jätteen hiilidioksidipäästö- ja hapettumiskertoimia. Tarkastelu voi kuvata tyypillistä vuosittaista polttoainekoostumusta ja käyttöaikaa. Arvioinnissa on huomioitava, mikäli laitoksen toiminnan aikana tapahtuva poltettavan vaarallisen jätteen koostumuksen ja sen fossiilisen sisällön muutos vaikuttaa poltosta aiheutuviin kasvihuonekaasupäästöihin. Tarkastelussa voidaan tarvittaessa erotella biogeenisistä ja fossiilisista lähteistä peräisin olevat hiilidioksidipäästöt.

Ilmastovaikutusten arvioinnissa on huomioitava polttolaitoksessa käytettävän vaarallisen jätteen lisäksi myös mahdollinen maakaasun tai muiden polttoaineiden käyttö esimerkiksi laitoksen käynnistys- tai varapolttoaineena. Laitoksen käyttämien polttoaineiden lisäksi pitää tunnistaa muut polttolaitoksen toimintaan liittyvät päästölähteet ja niiden merkittävyys. Tällaisia voivat olla esimerkiksi savukaasujen puhdistusprosesseissa mahdollisesti syntyvät prosessiperäiset kasvihuonekaasupäästöt, laitoksen sähkön käyttö ja sen toiminnasta syntyvien jätteiden ja jätevesien käsittely.

Ilmastonmuutoksen hillintänäkökulman lisäksi ilmastovaikutusten arvioinnissa on tuotava esiin, miten hankkeessa huomioidaan ilmastonmuutokseen sopeutuminen, sään ääri-ilmiöihin varautuminen ja ilmatoriskit vaarallisen jätteen polttolaitoksen rakentamisen ja käytön aikana.

Vaarallisen jätteen polttolaitoksen ilmastovaikutusten vertaaminen nykyiseen tilanteeseen on perusteltua, sillä laitoksessa tuotettavan energian on tarkoitus korvata nykyistä Vantaan Energia Oy:n tuotantoa. Hankkeen luonteen ja YVA-ohjelmassa viitattujen tavoitteiden vuoksi ilmastovaikutuksia on syytä vertailla toiminnanharjoittajan ilmastotavoitteisiin. Arvioinnin tulokset tulee suhteuttaa Vantaan kaupungin, pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan kasvihuonekaasukokonaispäästöihin ja hahmottaa vaarallisen jätteen polttolaitoksen toiminnan merkitystä suhteessa asetettuihin alueellisiin ilmastotavoitteisiin.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Kuten useassa muussa hankkeessa, yhteysviranomaisen katsoo, että ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. On hyvä, että arviointiohjelmassa on todettu, että aihepiirin arviointia painotetaan ryhmähaastatteluissa esille nousseiden huolenaiheiden pohjalta. Lähialueiden asukkaiden huolenaiheet tulee huomioida arvioinnissa riittävällä tasolla ja esitettyihin huolenaiheisiin on pyrittävä esittämään perusteltu vastaus – kuten esimerkiksi mielipiteissäkin esiin nostetut melun lisääntyminen ja vaikutukset ilmanlaatuun. On hyvä, että hankkeessa toteutetaan ryhmähaastatteluita.

Osallistuminen

YVA-ohjelmaa esiteltiin yleisöille verkkotilaisuudessa 30.9.2020. Vantaan Energia tiedotti tilaisuudesta ja alkavasta YVA-menettelystä lähettämällä lähialueiden asukkaille kirjeen hankkeesta. Kirjeitä lähetettiin noin 5000. Tilaisuuden tallenne on katsottavissa Vantaan Energian hankesivuilla. Myös selostusvaiheessa on tarkoitus järjestää vastaavatyypinen tilaisuus.

YVA-menettelyä seuraamaan on koottu seurantaryhmä, jonka tarkoitus on edistää tiedonkulkua ja -vaihtoa hankkeesta vastaavan, viranomaisten ja muiden sidosryhmien kanssa. Sidosryhmään on kutsuttu myös asukkaiden edustajia. Yhteysviranomaisen katsoo, että seurantaryhmään on syytä kutsua edustus myös turvallisuus ja kemikaalivirastolta ja Vantaan kaupungin ympäristöterveydenhuollosta.

19.11.2020

Lisäksi arviointityön yhteydessä järjestetään ryhmähaastatteluja ihmisiin kohdistuvien vaikutusten tunnistamiseksi ja muilla menetelmillä kerätyn tiedon syventämiseksi. Osallistuja on myös mahdollisuus esittää kysymyksiä heitä askarruttavista teemoista.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta on tiedotettu laajasti ja osallistumismahdollisuuksia on useita erilaisia.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Arviointiohjelman on laatinut AFRY Finland Oy, joka on toteuttanut lukuisia vastaavia YVA-hankkeita. Jokaiselle vaikutusten arvioinnin pääalueelle on nimetty vastuuhenkilöt. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on esitetty riittävät tiedot laatijoiden pätevydestä.

Muuta

Muutamassa mielipiteessä pyydettiin toimittamaan mielipide myös asianomaisille viranomaisille Suomen ympäristökeskuksessa ja ympäristöministeriössä. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-lain mukaan kaikissa muissa paitsi ydinenergialaissa tarkoitettuja ydinlaitoksia koskevissa hankkeissa, yhteysviranomaisena ympäristövaikutusten arvioinnissa toimii elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus. Ympäristöministeriöllä ja Suomen ympäristökeskuksella ei ole toimivaltaa yksittäisessä ympäristövaikutustenarviointimenettelyssä. Ympäristöministeriö ohjaa, seuraa ja kehittää ympäristövaikutusten arviointimenettelyä yleisesti ja huolehtii Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen (Espoon sopimus) edellyttämistä ilmoitus- ja neuvottelutehtävistä muiden valtioiden kanssa. Koska nyt käsiteltävällä hankkeella ei ole valtioiden rajoja ylittäviä ympäristövaikutuksia, ei ympäristöministeriöllä ole tässä hankkeessa myöskään kansainväliseen kuulemiseen liittyviä velvoitteita. Suomen ympäristökeskus SYKE on ympäristöalan tutkimus- ja kehittämiskeskus, joka huolehtii myös eräistä valtakunnallisista viranomaistehtävistä. Yhteysviranomaisen toimittaa kuitenkin mielipiteet tiedoksi ko. viranomaisille tämän lausunnon liitteinä.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Uudenmaan ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille. Lausunto on nähtävillä myös ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteissa:

www.ymparisto.fi/VEvaarallisenjatteenpolttolaitosYVA

ja www.miljo.fi/VEfarligtavfallsforbranningMKB

Uudenmaan ELY-keskus lähettää hankkeesta vastaavalle kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa.

Saadut lausunnot ja mielipiteet löytyvät myös osoitteista:
www.ymparisto.fi/VEvaarallisenjatteenpolttolaitosYVA

19.11.2020

ja www.miljo.fi/VEfarligtavfallsforbranningMKB

Verkossa julkaistuista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

6. SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MUUTOKSENHAKU SEKÄ YVA-MENETTELYSSÄ SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Suoritemaksu 8 000 euroa.

Maksun määräytyminen

Arviointiohjelmasta annettavasta ELY-keskuksen lausunnosta perittävä maksu on tavanomaisessa hankkeessa (11 – 17 henkilötyöpäivää) 8 000 euroa.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmalausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVA-laki, 252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus 277/2017)

Ympäristönsuojelulaki (YSL, 527/2014)

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8§

Valtioneuvoston asetus (1372/2018) elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuosina 2019 ja 2020.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt ylitarkastaja Annukka Engström ja ratkaissut yksikönpäällikkö Timo Kinnunen.

TIEDOKSI

Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät

Ympäristöministeriö

Suomen ympäristökeskus

Tämä asiakirja UUELY/10363/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/10363/2020 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Engström Annukka 19.11.2020 13:29

Ratkaisija Kinnunen Timo 19.11.2020 14:06